

Bildning och nationalekonomisk forskning

Lars Calmfors
Humboldtseminarium
Högskolan i Borås
7/10 2010

Frågeställning

- Bildningens betydelse för verksamheten på universitet och högskolor
- Nationalekonomisk forskning
- Min **subjektiva** tolkning
 - samhällsrelevans
 - bredd i problemställningar
 - deltagande i bred samhällsdebatt

Nationalekonomisk tradition av deltagande i bred samhällsdebatt

- Knut Wicksell
- Gustav Cassel
- Eli Heckscher
- Gunnar Myrdal
- Bertil Ohlin
- (Dag Hammarskjöld)
- Assar Lindbeck

Specialiseringen

- Ett generellt fenomen
- Stora vinster med de fördjupningar som specialiseringen innebär
- Men man förlorar i överblick (bildning)
- Ämnet har inte blivit snävare utan bredare
- Men forskarna har blivit snävare
- Tendens att forskningen styrs av metoder snarare än problemställningar
- Bristande kontakter över ämnesgränserna

Meriteringsystemet

- Publicering i internationella tidskrifter
 - objektivt kriterium
 - men hur bör bedömningarna på marginalen göras?
- Deltagande i den ekonomisk-politiska diskussionen är ingen merit
- "Bias" mot amerikanska problem

Internationaliseringen

- Utländska doktorander och forskare
- Högre vetenskaplig kvalitet
- Men också mindre av gemensamma samtal om nationella problemställningar
 - inomvetenskapliga problemställningar blir viktigare
- Internationella arenor har inte kompenserat för de nationella arenornas tillbakagång

Rädsla få politisk etikett

- Deltagande i debatten i politiskt kontroversiella frågor leder lätt till att man får politisk etikett
- Beskattningen av pensioner
 - inget jobbskatteavdrag
 - men arbetsgivaravgifter på löneinkomster innebär de facto högre beskattning
 - säger man det är man "högerekonom"

Dagens samhälle

- Jfr Knut Wicksell i början av 1900-talet med en akademisk professor idag
- Då: löpande "kvällsseminarium" i hemmet
- Ingen professor hinner eller har möjlighet till det idag

Bildning och "nyttan" av ekonomer

- Ekonomer gjorde dåligt jobb att varna för riskerna för en finanskris
 - bostadsprisbubblor
 - amerikanska bytesbalansunderskott
 - svaga statsfinanser
- För stor betoning av logiskt sammanhängande teoretiska modeller
- Vi borde ha förlitat oss mer på ekonomisk-historiska erfarenheter
- Doktrinhistoria och vetenskapsteori kunde ha gett en mer relativistisk syn på våra modellparadigmer

Forskningsfinansieringen

- Dominans för (kortsiktig) **projektfinansiering**
 - incitament till marginella utvidgningar och riskminimering
- Mer **meritbaserad** och långsiktig finansiering är önskvärd
- Mindre resurser till projektansökningar och bedömningar av dem

Institutionella lösningar

- Skapa **institutioner** för att stimulera bredare insatser i samhällsdebatten
- **Finanspolitiska rådet**
 - granska regeringens finanspolitik och övriga politik
 - granska motiv och grunder för politiken
 - allmänt stimulera diskussionen om ekonomisk politik i samhället

Slutsatser

- Fristående akademikers roll som "debate intellectuals" är hotad
- Vad kan vi göra?
 - större betydelse för "bredd" och "bildning" vid akademisk meritering
 - bredare kursutbud i doktorandutbildningen
 - förändrad forskningsfinansiering
 - nya institutionella former
 - levande diskussion